

AVRUPA İŞ DÜNYASI

KRİZİN ÖTESİNE

NASIL BAKIYOR?

YASANAN GLOBAL KRİZ ÖZEL SEKTÖRÜN BEKLENTİLERİNİ DE ŞEKİLLENDİRİYOR. ÖZELİLE AVRUPA ÖZEL SEKTÖRÜ EN TEKNİK SEVİYEDEN EN GENİŞ KAPSAMLI SİYASETLE UZANAN BİR YELPAZEDE ETKİLİ OLARAK, AB'İN BU YÜZYILDAKİ TEMEL HEDEFLERİNİ BELİRLEYEN LİZBON STRATEJİSİ BUSINESSEUROPE'UN BİR BAŞARISI OLARAK ÖNE ÇIKIYOR. KÜRESEL EKONOMİK KRİZ KARŞISINDA AB POLİTİKALARI DA BU YONDE ÖZEL SEKTÖRÜN KATKISIYLA OLUŞUYOR. ARTIK AB ÖZEL SEKTÖRÜ KRİZDEN ÇIKIŞIN YOLLARINI DEĞİL YENİLENMİŞ VE DAHA SAĞLIKLI İŞLEYEN BİR EKONOMİK DÜZENİ TALEP EDİYOR.

BAHADIR KALEAĞASI

TÜSİAD ULUSLARARASI KOORDİNATÖRÜ, BRÜKSEL

ALMANYA BAŞBAKANI MERKEL, FRANSA CUMHURBAŞKANI SARKOZY VEYA AB KOMİSYONU BAŞKANI BARROSO GIBI AVRUPALI LİDERLER ÖZEL SEKTÖR İLE SIK SIK BİR ARAYA GELİR KONUSUR, SÖZLER VERİR, MESAJLAR İLETİRLER: "KRİZDEN ŞİRKETLERİMİZİN GİRİŞİMCİLİĞİ VE YARATICILIĞI İLE ÇIKACAĞIZ. FİNANS SİSTEMİ YENİDEN YAPILANIYOR, BÜROKRASI AZALACAK, KURALLAR DAHA SAYDAM OLACAK, DAHA ETKİN UYGULANACAK. KORUMACILIK DEĞİL KÜRESEL YAKLAŞIMLAR BASKIN ÇIKACAK. AVRUPA TEKNOLOJİK İLERLEME, SOSYAL SORUMLULUK VE DOĞAYI KORUMA ÖNCELİKLERİNDEN TAVİZ VERMEYECEK. WASHINGTON İLE DE YOĞUN TEMAS HALİNDEYİZ. ABD İLE AB, G-20 GRUBU ÜLKELERLE BİRLİKTE DAYATMA DEĞİL İŞBİRLİĞİ VE DAYANIŞMA İÇİNDE OLACAK."

Brüksel, Berlin, Madrid, Roma, Londra, Stockholm... Her AB başkentinde en üst düzey siyasi görüşmeler; Avrupa siyaset gündeminin ele alındığı toplantılar; Versailles, Buckingham, Alcazâres, Belvedere sarayları gibi mekânlarda ekonomi ve siyaset dünyasını bir araya getiren sosyal etkinlikler... Söz konusu olan Avrupa özel sektör camiasının kurduğu BUSINESSEUROPE isimli kuruluş (www.businessseurope.eu) Avrupa Özel Sektör Konfederasyonu. Merkezi Brüksel'de. 51 yıl önce kuruldu. Avrupa bütünleşme süreciyle yaşıt. AB kurumları ve hükümetleri tarafından resmen Avrupa özel sektörünün temsilcisi olarak tanınıyor. Kendisi ise resmi değil, gönüllü üyeliğe tabi bir sivil toplum kuruluşu. BUSINESSEUROPE bir çatı örgüt. Üyeleri ulusal özel sektör temsil kuruluşları. Arkalarında 20 milyon civarında Avrupalı şirket ve 107 milyonu aşkın çalışan var. Üye kuruluşların ülkeleri AB'nin 27 üyesi artı Norveç, İsviçre, İzlanda ve Türkiye.

Üyelik koşulları arasında Avrupa standartlarında sivil toplum nitelikleri öncelik oluşturmakta: Gönüllü üyelik ilkesi, siyasi partilerden bağımsız konum, ulusal ekonomide yüzde 30 seviyesi üstünde bir artı değer temsili, gelişmiş kurumsal yapı, etik duyarlılık ve uluslararası saygınlık. Türkiye'den iki kuruluş, TÜSİAD ve TİSK 1987'den beri Avrupa iş dünyasının tam üyesi.

BUSINESSEUROPE, AB karar alma sürecini gözetliyor, yönlendiriyor, denetliyor. Lobi olmanın ötesinde bir konuma sahip. AB siyasal yapısında resmi olmayan bir temel direk rolü oynuyor. AB Komisyonu mevzuat ve politika önerilerini hazırlar; Avrupa Parlamentosu ve AB Bakanlar Konseyi ortak bir

karar mekanizması ile yasama erkini üstlenir. Bu sistem içinde BUSINESSEUROPE bir süzgeç işlevine sahip. AB kurumlarıyla iletişim içinde çalışan altmış çalışma grubu var. Bunlara üyelerden gelen bin 200 kadar uzman katılıyor. Vergi, çevre, ABD, Çin, Rusya, eğitim, yeni teknolojiler, enerji gibi farklı alanlarda Avrupa özel sektörünün ortak görüşü belirleniyor. Ayrıca Avrupa Sendikalar Konfederasyonu ve BUSINESSEUROPE sosyal politika alanında bir ortak mevzuat önerisi üzerinde uzlaşırsa, AB Bakanlar Konseyi Maastricht Antlaşması uyarınca bunu onaylayarak yasaya dönüştürüyor. Tabii Avrupa iş dünyası içinde ülkeler veya sektörler arasında bir konuda ortak görüş oluşamıyorsa, BUSINESSEUROPE da sessiz kalıyor doğal olarak.

Avrupa özel sektörü en teknik seviyeden en geniş kapsamlı siyasetlere uzanan bir yelpazede etkili olabilmekte. Örneğin AB'nin bu yüzyıldaki temel hedeflerini belirleyen Lizbon Stratejisi BUSINESSEUROPE'un bir başansı olarak görülmekte. Küresel ekonomik kriz karşısında AB politikaları da bu yönde özel sektörün katkısıyla oluşuyor.

BUSINESSEUROPE Avrupa özel sektörünün bir nevi NATO'su veya AB Bakanlar Konseyi. Çalışmaları üyelerinin Brüksel'de AB nezdindeki temsilcilikleri tarafından yönetilmekte. Stratejik kararlar altı ayda bir toplanan Başkanlar Konseyi'nde ve genel sekreterlerin katıldığı icra komitesinde alınıyor. Son 20 yıl içinde bu platformlarda Ömer Dinççök, Cem Boyner, Bülent Eczacıbaşı, Halis Komili, Güler Sabancı, Aldo Kaslowski, Muharrem Kayhan, Erkut Yücaoğlu, Tuncay Özilhan, Mustafa V. Koç, Pekin Baran, Tuğrul Kutadgobilik, Ömer Sabancı, Arzuhan Doğan Yalçındağ, Haluk Tükel ve Zafer Yavan gibi birçok önde gelen Türk özel sektör temsilcisi etkinlik içinde oldu. Türkiye için çalıştı.

BUSINESSEUROPE VE AB'İN GÜNDEMİ

Avrupa özel sektörü AB kurumları ve üye ülkelerin hükümetleriyle temaslarında mevcut küresel krizden çıkışın ötesinde, yenilenmiş bir ekonomik düzen talep ediyor. Bu talepler kabul görüyor fakat uygulamanın başarı derecesi henüz açık bir soru. Üç temel sorun alanı ön plana çıkıyor özel sektör gündeminde. Bunlardan ilki; mali istikrar ve finans kaynakları. Artık uzun bir süre kredi olanaklarının dar bir alanda kalacağı kabul görmekte. Şirketlerin kredi notlarındaki sert düşüş, risk hesaplarının iyice muhafazakârlaşması finans kaynaklarını kısıtladı. AB içinde yatırımların 2010 sonu itibari ile 2008 seviyesine göre yüzde 15 azalmış olacağı öngörülmüyor. Sonuçta 2009'da ekonomik daralma yüzde 2,2 olacak. Daha önceki beş yılda ortalama yüzde 2,1 büyümüş olan AB ekonomisi için önem-

88

AVRUPA ÖZEL SEKTÖRÜ
AB KURUMLARI
VE ÜYE ÜLKELERİN
HÜKÜMETLERİYLE
TEMASLARINDA MEVCUT
KÜRESEL KRİZDEN ÇIKIŞIN
ÖTESİNDE, YENİLENMİŞ
BİR EKONOMİK DÜZEN
TALEP EDİYOR.

89

EUROPEAN BUSINESS ABNİN
BİR NEVİ NATO'SU YA DA
BAKANLAR KONSEYİ GİBİ.

AVRUPA, 2020 YILINA KADAR
CO₂ SALINIMINI YÜZDE 20
DAHA AZ BİR NOKTAYA
ÇEKMEK İSTİYOR.

Kriz öncesi beş yılda 15 milyondan fazla istihdam yaratan AB ekonomisi 2009 yılını en az 4,5 milyon yeni işsiz ile kapatmakta. Bu arada Avrupa yaşlanmaya devam ediyor. Her üç çalışanın en az bir emekli için finansman sağlamasına dayalı denge bir çok ülkede bozuldu. Sosyal güvenlik ve sağlık sistemleri sarsıntı içinde. Üstelik, önümüzdeki 10 yılda Avrupa Birliği'nde demografik değişime bağlı olarak 2 milyondan fazla istihdam kaybı olacak.

Sorunların sonuncusu ve üçüncüsü ise; yükselen ekonomiler ve yeni küresel düzen. Satın alma gücü paritesine göre hesaplandığında BRIC ülkelerinin (Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin) toplam GSYİH'si, AB ve ABD toplamını aştı. Tabii ki AB ile ABD halen birbirlerinin en önemli ticaret, sermaye ve teknoloji ortağı. Transatlantik ilişkiler küresel düzenin temel direği konumunda. Fakat kriz sonrası şekillenen yeni dünya düzeninde artık bir G20 gerçeği var. Bu bağlamda sanayilerin rekabet gücü, enerji ve iklim politikaları, fikri mülkiyet, Dünya Ticaret Örgütü, çocuk işgücü ve iş güvenliği gibi alanlarda sosyal standartlar ve uluslararası para sistemi gibi birçok sorun var. Aynı zamanda da bu sorunları artı değere, yeni bir düzenin temellerine dönüştürmek fırsatı da söz konusu.

li bir gerileme. BUSINESSEUROPE hükümetlerin ve G20'nin aldığı kararlardan memnun fakat orta vadeye yayılan kaygılar taşıyor. Kriz finans dünyasında yaratıcılığa ve girişimcilğe darbe vurdu. Bundan kaynaklanan sorunların hükümetler tarafından öncelikli sorun olarak ele alınması gerekiyor. Aynı yönde, mali piyasalar düzenlenirken

risk almayı cesaretlendirecek bir dengeli bir yaklaşım önem kazanıyor.

Diğer bir sorun ise, yaşanan nüfus ve artan kamu borcu. AB dâhilinde 2010 yılında kamu açığının GSYİH'nin yüzde 7'sini aşarken, toplam kamu borcunun da GSYİH'nin yüzde 80'ine ulaşacağı öngörülmekte. İşsizlik ise çalışan nüfusun yüzde 11'i olacak.

Bu analiz çerçevesinden hareketle BUSINESSEUROPE beş ana eksen üzerinde siyaset önerileri geliştiriyor:

1. Daha fazla ekonomik entegrasyon ve mali istikrar

Avrupa tek pazarı iyi işliyor fakat yetersiz. Mallar, hizmetler, insanlar ve sermayenin tamamen serbest dolaşımı için hâlâ bazı ulusal engeller var. Hatta bazı AB ülkelerinde korumacılık eğilimleri var. Avrupa özel sektörü iç piyasanın serbestleşmesi için en teknik ayrıntılara inen önerilerle siyasete baskı yapmakta. Mali piyasalar için ise odak noktası ulusal düzenlemeler ve düzenleyici kurullar arasında koordinasyon. Tek para birimi Euro için de Avrupa iş dünyası siyasal özen talep ediyor. Ekonomik krize karşı etkili bir kalkan görevi üstlendiği düşünülen Euro için, ulus üstü seviyede daha etkin bir siyasal yönetim yapısı, mali disiplin, esgüdümlü ulusal vergi politikaları, yapısal reformlar ve uluslararası temsil gücü gerekli görülmekte.

2. Eğitim, yenilikçilik, girişimcilik ve insan sermayesi

Küreselleşme ve yaşlanan nüfus, geçmişte Avrupa'yı dünya gücü yapan niteliklerin tekrar öncelikli yatırım alanına dönüşmesini gerektiriyor. Ar-Ge'nin ulusal bütçelerde-

ki yüzde 3'lük oranın korunması, istihdam oranının beş puanlık bir artışla yüzde 75'e çıkması, kadın ve genç istihdamına yönelik politikaların güçlenmesi, Küçük İşletmeler Senedi'nin hızla uygulamaya geçmesi, risk sermayesi girişimlerinin kolaylaştırılması, şirketlerin ve müstakbel girişimcilerin vergi, bürokrasi ve mevzuat yükünün asgariye indirilmesi gibi her biri kapsamlı analizler ve tutum belgeleriyle desteklenen politika önerileri gündemde.

3. İstihdam politikaları ve sosyal sistemde yeni anlayış

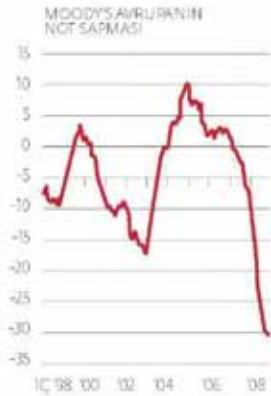
"Flexicurity". İki sözcüğün birleşmesi: "flexible" ve "security". "Esnek" ve "güvenlik". Özel sektör iş piyasalarının daha esnek olmasını istiyor. Seçmenlerin sosyal devlet geleneğine olan duyarlılığını dikkate almak zorunda olan hükümetler ise Amerikan kapitalizmini Avrupa için model olarak görmüyor. Bu iki yaklaşım arasındaki uzlaşma ile "flexicurity" kavramı oluşuyor, Avrupa ekonomik ve sosyal politika terminolojisine dâhil oluyor. Hedef zaman içinde atıl-

EUROPEAN BUSINESS
EKONOMİDE ALINAN
KARARLARDA SOZ SAHİBİ
KONUMUNDA.

ŞİRKETLERİN KREDİ NOTLARINDAKİ SERT DÜŞÜŞ

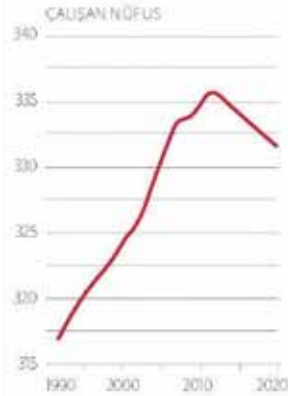
Avrupa'da yatırımların düşmesi ve kamu borcunun artması önemli bir sorun.

Kaynak: Moody's'i dayalı olarak Credit Agricole

AVRUPA BİRLİĞİ'NİN DEMOGRAFİK DEĞİŞİMİ

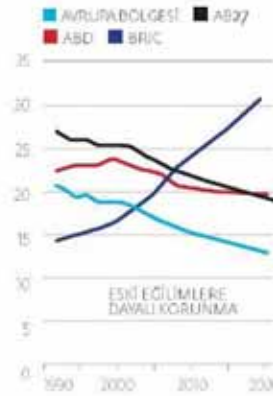
Küresel krizle birlikte AB'yi bekleyen en önemli sorun işsizlik.

Kaynak: Eurostat, BUSINESSEUROPE

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN YÜKSELEN GÜCÜ

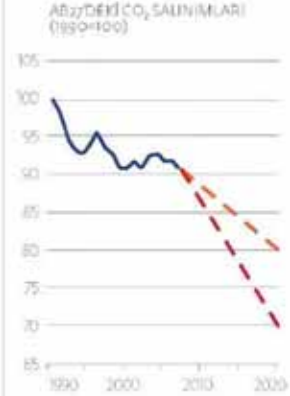
Yükselen ekonomilerde Uzak Doğu ülkeleri ve BRIC önemli bir etken.

Kaynak: IMF, BUSINESSEUROPE

CO₂ SALINIMI: İDDIALI BİR HEDEF

Yenilenebilir enerji ve CO₂ salınımını kontrol etme AB'nin gündeminde.

Kaynak: Eurostat, BUSINESSEUROPE

hale gelebilecek olan işleri tasfiye etmeyi kolaylaştırırken, çalışanlara yeni olanaklar sunabilmek, sosyal dengeleri bozmamak. Korunması gereken iş değil, insan. Bu politikanın araçları ise vergi, sosyal güvenlik, yaşam boyu eğitim, teknoloji ve iş piyasasında hareketliliğin teşviki.

4. Enerji, çevre ve rekabet gücü politikalarının bütünlüğü

Dünya ekonomisi büyüdükçe, gezegen soluk almakta zorlanıyor. Enerji ve iklim değişikliği politikaları artık birçok ülkede aynı alan olarak görülmekte. Temiz enerji devrimi başlamak üzere, tüketici davranışları hızla değişmekte. Bu ortamda, AB "üç 20" hedefini açıkladı: 2020 yılına kadar yüzde 20 daha az CO₂ ve yüzde 20 yenilenebilir enerji kaynağı. Avrupalı şirketler hedefin yüzde 30 olmasını da destekleyebilir, fakat asıl sorun başka. Başta Çin olmak üzere tüm dünyada aynı hedefler eşzamanlı olarak kabul görmezse, sonuçta küresel ekolojik dengesizlere bir yararı olmayacağı gibi, Avrupa sanayisi de rekabet

gücü kaybıyla kalmış olur. Uluslararası Enerji Ajansı'nın hesaplarına göre CO₂ indiriminde ton başına maliyet ortalama 68 Euro ve bazı durumlarda 135 Euro'ya kadar çıkabilmekte. Bu nedenle Aralık 2009 Kopenhag İklim Değişikliği Zirvesi belirleyici olacak.

5. Küreselleşmeye yön vermek, korumacılıktan sakınmak

BUSINESSEUROPE
HÜKÜMETLERİN
VE G20'NİN ALDIĞI
KARARLARDAN MEMNUN
FAKAT ORTA VADEYE
YAYILAN KAYGILAR
TAŞIYOR.

Avrupa için küresel düzende önemli bir güç merkezi olmaya devam etmenin önkoşulu artık daha geniş bir kabul görünmekte: AB'nin kurumsal yapısı ve siyasal bütünlüğü pekişmeli. Hızla kalkınan ekonomilerin büyümesinde AB kaynaklı ticaret, sermaye ve teknolojinin payı belirleyici önemde. Giderek derinleşen uluslararası karşılıklı bağımlılık düzenin işleyebilmesi için tüm ülkelerin benimsemesi gereken ortak kurallar var. BUSINESSEUROPE bu yönde AB'nin dış ilişkilerinde fikri mülkiyet hakları, kamu ihaleleri, gümrük ve tarife dışı dış ticaret engelleri, haksız rekabet koşulları gibi dosyaların ağırlık kazanmasını sağlıyor.

Avrupa özel sektörü sorunların ve çış yollarının farkında. BUSINESSEUROPE ve sektörel konfederasyonlar bu yönde bastırıyor. Dünya ekonomisi 2009'u düşe kalka tamamlar, 2010'a üstünü başını düzeltme yılı olarak bakar ve sonrasında yeniden koşuya geçmeye hazırlanırken, Türkiye'de de siyasetin öncelik vermesi gereken yaşamsal sorunlar ve potansiyel fırsatlar var. **n**